

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาคุณลักษณะของพื้นที่และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้สูงอายุบริเวณห้องครัว เพื่อหาความพึงพอใจต่อรูปแบบทางกายภาพของห้องครัวสำหรับผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการประกอบอาหาร

สืบเนื่องมาจากโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไปโดยการที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นประกอบกับการที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจสมัยนี้ทำให้ลูกหลานมีความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่บ้านจำเป็นต้องอยู่คนเดียวในบางเวลาและจำเป็นที่จะต้องดูแลตัวเอง โดยพบว่าพื้นที่ห้องครัวภายในบ้านเป็นพื้นที่ ๆ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุรองลงมาจากห้องน้ำ (Susan E. Carter, 1997) เนื่องจากการศึกษาเรื่องห้องครัวในบ้านกับผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีน้อยจึงควรมีการศึกษาลักษณะครัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้สูงอายุ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เน้นศึกษาเฉพาะพื้นที่ “ห้องครัวภายในบ้านเดี่ยว” โดยศึกษาลักษณะทางสังคม คุณลักษณะของพื้นที่และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้สูงอายุ โดยมีตัวแปรลักษณะทางสังคม คือ เพศ อายุ จำนวนผู้อยู่อาศัย ช่วงเวลาที่ใช้งานบริเวณห้องครัว ตัวแปรลักษณะพื้นที่ คือ รูปแบบการจัดวางครัว วัสดุพื้นผิว พื้นที่ต่อบุคคลและระยะเอื้อมถึง ตัวแปรลักษณะพฤติกรรม คือ การใช้เครื่องใช้และเฟอร์นิเจอร์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเตรียมอาหาร ปิ้งอาหาร การล้าง และการเก็บ

โดยเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในบ้านเดี่ยวขนาด 50-60 ตารางวา ราคา 4-6 ล้านบาท จำนวน 12 หลัง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อทราบความพึงพอใจและปัญหาและใช้การสังเกตสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมในการประกอบกิจกรรมในครัวของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเป็นค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ค่าความถี่ในการลำดับพฤติกรรม ร่วมกับการวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ด้วยหลักการทางสถาปัตยกรรม และสรุปเป็นแนวทางการออกแบบรูปแบบห้องครัวสำหรับผู้สูงอายุในบ้าน